

Laheda Valla Sõnumid

Detsember 2015

NR. 10 (133)

Laheda vald 25

Viivi Sissas on õnnelik inimene

Tänases lehes teeme juttu Viivi Sissasega, kelle perenimi neiuna oli Lepvalts ning kes on täpselt kolm korda vanem kui tänane Laheda vald. Sündinud on ta aastal 1939 ning just sel samal nädalal, kui algas teine ilmasõda.

Isa Rudolf oli vabadussõja veteran, kellele 1920. aasta maareformiga Joosu mõisast asuniku talumaa välja mõõdeti ning mis ka oma tööga üles ehitati. „Ei olnud siis ühtegi kraanat ega traktorit. Kõik on palk palgi peale pandud,” räägib Viivi. Ta ise sai elada Laheda vallas ainult mõned aastad, kuid vaieldamatult olid need ajaloolises plaanis kõige pingelisemad. Okupatsioon vahetus okupatsiooniga ning Mustajõe külanõukogu nimi kinnistus aastakümneteks kuni 1990. aastani, mil sama nimega vald taastati. Toona asusid isa ja ema maja ehitama Aleksander valas ja see oli palju suurem üksus, hõlmates küllasid ka praegusest Võru vallast. Mõisaega Viivi ei mäleta, sest peremehed olid tema sündimise ajaks lahkunud. Mõisaäärberi kaunidusest on aga läbi aegade ilusaid mälestusi pajatatud. Küll imelised sisustused kui ka võimsast alleest mõisa sissesõidul, mis nüüdseks suures osas võsastunud.

Kooliteed alustas meie portreteeritav Joosu algkoolis, mis asus mitmes majas. Ka mõisaahoones õpiti koolitükke, klassis seitse-kaheksa õpilast. Nelja aasta pärast aga kool likvideeriti ning siis tuli juba minna Lapi, nüüdsesse Parksepa kooli. Külanõukogu oli küll teine, ent sellest tollal väga suurt numbrit ei tehtud, sest pearahasid polnud. Mõne aja pärast mindi aga koos paari klassiõega Vana-Koiola kooli, kus Viivi 1954. aastal seitsmenda klassi lõpetas. Siis oligi vaja põhikooli läbimiseks käia seitsme talve koolis. Sealsetes klassides oli juba 22 last ja koolis kokku üle saja õpilase.

Sealt suundus Viivi juba linna, Võrru, kus õppis endise nimega Võru I keskkoolis, mis oli enne sõda gümnaasium olnud ning

hiljem Kreutzwaldi nime kandis. 1958. aastal sai Viivi ka keskhariiduse tunnistuse kätte. „Keskkoolis õppimine oli väga hea ja tähtis. Kolhoosis õeldi mulle, et Viivi, küll on hea, et sa keskkoolis oled käinud. Meile õpetati psühholoogiat ja see aitas seestpoolt mõtlema,” mõtiskleb Viivi. Ka kaunis emakeelkasutus pärineb tollasest Võru keskkoolist. Oigekiri ja lugemus olid tema jaoks vajalikud ja olulised ning need teadmised jäid justkui iseenesest külge. „Pärast kooli lõpetamist ei olnud kuigi kaugel minnekut,” meenutab Viivi. „Sattusin Tilsis kooli üheks aastaks eesti keele õpetajat n-ö dekreetpühkuse ajaks asendama. Suvel sai antud ka lastekodu kasvatajale puhkust.”

Pärastsojaaegsed lapsed olid Tilsis enamasti orvid. Sõda oli rõõvitud ühel või teisel viisil vanemad. Lapsed ei olnud n-ö iseloomuvigadega. Õpetajakarjäär jäi Viivil pooleli, sest ta otsustas õppida edasi kaubanduse alal Võru Tarbijate Kooperatiivi juurde moodustatud koolis pooleaastast kursustel.

1961. aastal abiellus Viivi Mardimelise noormehega, kes enne Vene kroonut oli lapsena läbi käinud ka Siberi karmid küüditamise teed. Alul elati Võru linnas. Abikaasa oli autojuht, tema oli tööl kaupluses. Kaks tütar on sündinud Võrus ja kolmas Viivi isatalus maal. Ikka Joosu külas, seal, kus Viivi elutee alguse sai. Maakodu ei saanud isa surma järel maha jätta. „Seal ongi elu,” leiab Viivi. „Maa elustiil on selline, et teisti ei oskagi mõelda.” Tööle läks Viivi kolhoosi nimega Aurora, mille nimel ei olnud toona mingid tegemist kauni naisenimega. Aurora oli nõuka mõistes laev, millelt anti avapauk suurele sotsialistlikule oktoobri-revolutsioonile Neeva linnas Leningradis. Hiljem ühines kolhoos Koidu kolhoosiga, kandes seda nime uue Eesti aja alguseni. Ka abikaasa Mart tuli aja jooksul autojuhiametist maale pidama. Viivi töötas loomakasvatuses,

kuid mitte talitajana, vaid brigadiiri ja asendustöötajana kontorist. Pärast Paali Elmarit äraminekut töötas Viivi aga 13 aastat Joosu kaupluses. Paali Elmar oli puutnik, nagu siinkandis öeldakse. Puutniku ametit pidas Viivi veel hiljem ka Tilsis ja Lahel. Sellelt töölt läks meie loo peategelane ka pensionile. Tänu tollele ametile Viivi pere toidupuudust nõu-kaajal ei tundnud. „Söögikraam oli vastavalt tarbimise vajadusele käes. Alkoholi poes müügil ei olnud. Esmatarbekaupa oli poes ka nii, et mõnda asja sai suurest laost tellida. Näiteks jalgrattaid.”

Psühholoogi teadmised tulid ka puutnikule kasuks. Poes käidi ikka ka oma elu üle kurtmas. Suhtlemist oli palju. Nüüd enam nii ei ole, sest uue aja inimesed sõidavad autodega sinna, kuhu vaja ja ostavad seda, mida tahavad. Viivi rääkis, et tema kasvamise ajal olid isal hobused ja talle meeldis nendega suhelda. Ta arvab, et see on mõjunud tema närvidel hästi. Hästi on ka see, et Viivil on tänu oma kolmele tütrele 12 lapselast ja juba kuus lapselapselast. Tütred olid noored, kui Viivi üksi jäi. Ja kõige suurem ime ja ka põhjus, miks me seda lugu teeme, et kõik järeltulijad on suures osas jäänud Laheda valda elama. Pere-traditsioonid jäävad siia. „Mul on olnud selline tahtmine, et nad kõik näeksid, kuidas maale edasi läheb ja millega siin toimetada tuleb,” arvab Viivi. „Ma arvan, et see eelseisev suur kokkuliitmine ei anna midagi. Oleme harjunud väiksema piirkonnaga ja kõigege hakkama saanud ning on ka juba palju tehtud – suur staadion ja koolimaja ja...” Kuid kõige tähtsam on Viivi jaoks see, et pere on lähedal ning selles osas on Viivi väga õnnelik inimene.

Portreteeris Indrek Sarapuu

Tilsis avati peremajad

Lindi lahtilõikamine.

Maavanem võitit uudistamas.

Ehitajad kinke üle andmas.

Majade sisehoov.

Laheda valla keskses Tilsis avati 17. detsembril vastvalminud peremajad, kus hakkavad elama Tilsis lastekodu lapsed. Kokku mahub kahte peremajja 32 last, kelle eest hoolitseb kahekümneliikmeline personal. Pered kolivad majadesse pärast jõule.

Uhte maja kasutab kaks peret: üks elab maja ühel, teine teisel pool. Mõlemal pool on sama palju ja sama otstarbega ruume. Kuus pisikest tuba, neist viis kaheksale lapsele ja üks kasvatajale, suur elutuba koos kööginurgaga, saun, duširuum ja teised vajalikud olmeruumid.

„Peremajad on väga ilus jõulukingitus neile, kellel on jõulusoojusest puudu olnud,” sõnas Laheda vallavanem Sirje Tobreluts avamisel. „Kodu on ikka kõige tähtsam koht ning mul on hea meel laste üle, kes saavad uues keskkonnas elama hakata,” ütles maavanem Ulla Preenen.

Avamisele saabunud ja ka lindi läbi lõiganud sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonna juhataja Hanna Vseviiov vabandas, et ministeerium isiklikult kohale ei jõudnud, sest aastalõpu kiirustamised ei andnud võimalust. Vseviiov ütles, et tal isiklikult sellistel sündmustel osalemine ei ole igapäeva rutiin ja talle on äärmiselt huvitav näha, et mõned projektid, mis on paberil või Exceli tabelis, saavad tõeliselt ka realsuseks. „Ja nurgas tööpoolest seisabki LCD-teleri kõrval

kuusepuu, mis on ehitud ja aknast paistabki kaunis vaade järvele ja kõik on nii soe ja hubane,” oli ta õnnelik. Vseviiov ulatas ka Laheda vallavanemale Sirje Tobrelutsule ka majade sümbolse sepsivõtmek. Juuni alguses nurgakivi saanud ja OÜ Silindria Ehituse rajatud peremajad läksid maksma 1,4 miljonit eurot, mis eraldati Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest. Peremajade eesmärgiks on luua lapsele kasvukeskkond, mis sarnaneb peres kasvamisele ja vastab seeläbi paremini iga lapse konkreetsetele vajadustele. Ehitusfirma sõnul sujus koostöö äärmiselt sujuvalt. Ei olnud probleemi, mis ei leidnud vallaga või lastekodu töötajatega kiiret lahendust. „Sellistes tingimustes ehitaksime veel ja veel, kui ainult võimalust antakse,” sõnas firma ehitusjuht Toomas Perve.

Avamisele saabunud külalised töid tulevastele elanikele tähenduslikke jõulukinke, mida päkapike kombel kuuse alla poetati. Majade valmimises on pöördunud Tilsis alaloo uss leheküljel. Kokku valmis Eestis 12 analoogilist maja ning Tilsis omad jäid mõõdund eelarveperioodi ajal viimasteks.

Indrek Sarapuu tekst ja fotod

Rahulikke pühi,
tujuküllast aastavahetust,
ja head uut aastat!
Laheda vallavalitsus